

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 138/21
Luksemburg, 15 lipca 2021 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-401/19
Polska / Parlament i Rada

Zdaniem rzecznika generalnego Saugmandsgaarda Øe art. 17 dyrektywy 2019/790 w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym¹ jest zgodny z wolnością wypowiedzi i informacji zagwarantowaną w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Jeżeli ów art. 17 pociąga za sobą ingerencję w wolność wypowiedzi, ingerencja ta spełnia przesłanki ustanowione w karcie praw podstawowych

Artykuł 17 dyrektywy 2019/790 w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym ustanawia zasadę, zgodnie z którą podmioty świadczące usługi udostępniania treści online (tzw. „Web 2.0”) są bezpośrednio odpowiedzialne, w sytuacji gdy przedmioty objęte ochroną (utwory, itp.) są niezgodnie z prawem umieszczane przez użytkowników ich usług. Usługodawcy, o których mowa mogą jednak zostać zwolnieni z tej odpowiedzialności. W tym celu są oni w szczególności zobowiązani, zgodnie z przepisami owego art. 17², do aktywnego nadzorowania zamieszczanych przez użytkowników treści, aby zapobiegać umieszczaniu online przedmiotów objętych ochroną, których podmioty uprawnione nie chcą udostępniać w tych usługach. Ten nadzór prewencyjny powinien w wielu przypadkach przyjmować formę filtrowania dokonywanego za pomocą narzędzi automatycznego rozpoznawania treści.

Polska wniosła do Trybunału o stwierdzenie nieważności art. 17 dyrektywy 2019/790. Zdaniem tego państwa członkowskiego przepis ten narusza wolność wypowiedzi i informacji zagwarantowaną w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („karta”). W ramach kontroli zgodności z prawem art. 17, do Trybunału będzie więc należało określenie, czy i w danym przypadku pod jakimi warunkami nałożenie na usługodawców będących pośrednikami online obowiązków w zakresie nadzoru i filtrowania jest zgodne z tą wolnością.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Henrik Saugmandsgaard Øe zaproponował Trybunałowi, aby orzekł, że **art. 17 dyrektywy 2019/790 jest zgodny z wolnością wypowiedzi i informacji**, a tym samym oddalił **wniesioną przez Polskę skargę**.

W tym względzie rzecznik generalny uważa, że zaskarżone przepisy rzeczywiście skutkują „ingerencją” w wolność wypowiedzi użytkowników usług udostępniania treści online. Niemniej jednak, ingerencja ta spełnia jego zdaniem przesłanki przewidziane w art. 52 ust. 1 karty, a co za tym idzie jest zgodna z tym instrumentem.

W szczególności rzecznik generalny uważa, że zaskarżone przepisy szanują „istotę” wolności wypowiedzi i informacji. O ile, zważywszy na szczególne znaczenie Internetu dla tej wolności, organy publiczne nie mogą zobowiązać pośredników online do nadzorowania wymienianych i przekazywanych dzięki ich usługom treści, pod kątem poszukiwania wszelkiego rodzaju niezgodnych z prawem lub niepożądanych informacji, prawodawca Unii może, tak jak w niniejszym przypadku, zdecydować o nałożeniu na niektórych pośredników online określonych obowiązków w zakresie nadzorowania niektórych szczegółowych informacji o bezprawnym charakterze.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (Dz.U. 2019, L 130, s. 92)

² Zob. art. 17 ust. 4 lit. b) i c) in fine dyrektywy 2019/790.

Rzecznik generalny zauważył ponadto, że art. 17 dyrektywy 2019/790 odpowiada uznanemu przez Unię celowi interesu ogólnego, ponieważ zmierza on do zagwarantowania skutecznej ochrony praw własności intelektualnej.

W odniesieniu do poszanowania zasady proporcjonalności, rzecznik generalny wyjaśnił w szczególności, że prawodawca Unii dysponuje szerokim zakresem uznania w celu pogodzenia wolności wypowiedzi z poszanowaniem praw własności intelektualnej podmiotów uprawnionych. W tym kontekście prawodawca mógł zdecydować się na zmianę systemu odpowiedzialności mającego zastosowanie do podmiotów świadczących usługi udostępniania treści online, który wynikał początkowo z dyrektywy 2000/31 o handlu elektronicznym³, nakładając na niektóre z tych podmiotów obowiązki w zakresie nadzoru.

Ten nowy system stwarza jednak istotne zagrożenie „nadmiernego blokowania” informacji zgodnych z prawem. Podmioty świadczące usługi udostępniania treści online mogą mieć tendencję, w celu uniknięcia ryzyka poniesienia odpowiedzialności, do tego, aby uniemożliwiać zamieszczanie wszelkich treści zwielokrotniających przedmioty objęte ochroną, wskazane przez podmioty uprawnione, w tym treści wykorzystujących w sposób zgodny z prawem te przedmioty, takich jak te objęte wyjątkami i ograniczeniami w odniesieniu do prawa autorskiego. Stosowanie narzędzi automatycznego rozpoznawania treści zwiększa to ryzyko, ponieważ narzędzia te nie są w stanie zrozumieć kontekstu, w jakim taki objęty ochroną przedmiot zostaje zwielokrotniony. Prawodawca Unii powinien zatem ustanowić wystarczające gwarancje w celu zminimalizowania wspomnianego ryzyka.

Zdaniem zaś rzecznika generalnego takie gwarancje zostały ustanowione w art. 17 dyrektywy 2019/790.

Po pierwsze, prawodawca Unii przyznał użytkownikom usług udostępniania treści online prawo do zgodnego z prawem korzystania z przedmiotów objętych ochroną, w tym prawo do powoływania się na wyjątki i ograniczenia w odniesieniu do prawa autorskiego⁴. Aby prawo to było skuteczne podmioty świadczące wspomniane usługi nie są upoważnione do blokowania w sposób prewencyjny wszystkich treści zwielokrotniających przedmioty objęte ochroną, wskazane przez podmioty uprawnione, w tym zgodnych z prawem treści. Nie jest wystarczające, aby użytkownicy posiadali, w ramach mechanizmu składania skarg i dochodzenia roszczeń, możliwość ponownego umieszczania online swoich zgodnych z prawem treści po takim prewencyjnym zablokowaniu.

Po drugie prawodawca Unii podkreślił, że art. 17 dyrektywy 2019/790 nie powinien nakładać na dostawców usług udostępniania treści ogólnego obowiązku w zakresie nadzoru⁵. Nie można z tego tytułu zdaniem rzecznika generalnego uczynić tych dostawców arbitrami zgodności z prawem online, odpowiedzialnymi za rozstrzyganie złożonych kwestii w zakresie prawa autorskiego.

W konsekwencji dostawcy usług udostępniania treści powinni jedynie wykrywać i blokować treści, które są „identyczne” lub „równoznaczne” z przedmiotami objętymi ochroną, wskazanymi przez podmioty uprawnione, czyli treści, których niezgodność z prawem może zostać uznana za oczywistą w świetle informacji przekazanych przez te podmioty uprawnione. Natomiast we wszystkich niejednoznacznych sytuacjach – krótkie fragmenty utworów zawarte w dłuższych treściach, utwory „transformatywne” itp. – w których w szczególności zastosowanie wyjątków i ograniczeń dotyczących prawa autorskiego byłoby racjonalnie wyobrażalne, rozpatrywane treści nie powinny być przedmiotem środka blokowania prewencyjnego. Ryzyko „nadmiernego blokowania” zostaje w ten sposób zminimalizowane. Uprawnione podmioty powinny zażądać usunięcia, a także zablokowania przedmiotowych treści za pomocą uzasadnionych zastrzeżeń, a wręcz skierować sprawę do sądu, tak aby sąd ten mógł wypowiedzieć się w przedmiocie zgodności z prawem tych treści, i – w sytuacji, gdyby były one niezgodne z prawem, nakazać ich usunięcie i zablokowanie.

³ Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (Dz.U. 2000, L 178, s. 1).

⁴ Artykuł 17 ust. 7 dyrektywy 2019/790.

⁵ Artykuł 17 ust. 8 dyrektywy 2019/790.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyla orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.